

13.04.2022

POL-2022-26654

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamiseksi

1 Asia ja tausta

Sisäministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamiseksi. Lausuntopyyntöön mukaan esityksen keskeisenä sisältönä on ehdotus muuttaa poliisin hallinnosta annettua lakia lisäämällä lakiin säännökset suojelupoliisin, keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virkojen täytöstä. Esityksen mukaan suojelupoliisin virka tai virkasuhde voitaisiin täyttää niitä haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää. Keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin virkojen ja virkasuhteiden osalta vastaavasti voitaisiin menetellä tietyissä tarkasti rajatuissa tehtävissä.

Poliisihallituksen lausunto on laadittu keskitetysti eli ottaen huomioon Poliisihallituksen alaisuudessa olevien poliisiyksiköiden toiminta kokonaisuudessaan. Lausunto sisältää Keskusrikospoliisin lausunnossa esiintyvät asiat. Myös muiden poliisiyksiköiden toiminta on otettu huomioon niiden Poliisihallitukselle antamien lausuntojen pohjalta.

Luonnos hallituksen esitykseksi on valmisteltu virkatyönä sisäministeriössä. Poliisihallitus on osallistunut esitystä valmistelleen hankkeen työskentelyyn. Valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi perustuu pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti tiedustelulainsäädännön tavoitteisiin ja turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistamiseen. Keskusrikospoliisi on oman toimintansa osalta tehnyt ensimmäiset ehdotukset virkaan nimittämistä koskevan sääntelyn kehittämistarpeista jo noin kymmenen vuotta sitten.

Poliisin salaisen tiedonhankinnan keinojen ja kokonaisuuden näkökulmasta valmistelussa on rajauduttu vaativimman salaisen tiedonhankinnan tehtäviin sekä todistajasuojelutehtäviin ja niihin liittyviin esimies- tai tukitehtäviin. Ehdotetun sääntelyn piiriin kuuluvien tehtävien osalta on pyritty tarkkarajaisuuteen mm. lukumäärän näkökulmasta, minkä lisäksi rajautumista ovat määritelleet tehtävien luonne sekä sellaiset tehtäviin liittyvät riskit, joista voi aiheutua kansallisen sekä kansainvälisen toiminnan ja yhteistyön vaarantuminen laaja-alaisesti.

2 Poliisihallituksen lausunto

Poliisihallitus pitää ehdotettua sääntelyä erittäin tärkeänä poliisitoiminnan kokonaisuuden kannalta, jotta kansainväliset kriteerit täyttävää operatiivista toimintakykyä voidaan pitää yllä ja edelleen kehittää toimintaympäristön muutosten vaatimalla tavalla.

Ehdotettu sääntely mahdollistaa vaatvimman salaisen tiedonhankinnan ja todistajansuojelutoiminnan turvaamista osaltaan tehtävien (sisältö) ja kokonaisuuden (lukumäärät) näkökulmista. Lisäksi sääntely mahdollistaa tehtäviin nimitettävien sekä tehtäviin hakeneiden turvaamista.

Keinot sääntelyn tavoitteiden saavuttamiseksi

Ehdotetun sääntelyn piiriin kuuluvien tehtävien osalta on tärkeää, että sääntely kattaa myös esimies- ja tukitehtävät, joita tekeville henkilöille voi kerääntyä huomattavan paljon turvallisuuden kannalta kriittistä tietoa. Ylipäätään on tärkeä huomata, että yksittäisten henkilöiden paljastuminen voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa koko toiminnalle ja sen myötä poliisin toimintakyvyille vakavimman rikollisuuden torjunnassa. Paljastumisesta voi aiheutua myös välillisempää haittaa esimerkiksi sen johdosta, että kansainväliset kumppanit eivät enää pidä Suomen poliisia luotettavana kumppanina.

Lievennäksi keinoksi rekrytointivaiheesta aiheutuvien turvallisuusuhkien torjumisessa on esitetty ns. pseudonymisointia, millä tarkoitetaan nimi- ja muiden tunnistetietojen ilmoittamatta jättämistä muille hakijoille ja tiedon pyytäjille. Tällainen pseudonymisointi voi olla riittävä keino joissakin tai jopa useimmissa esitetyn 12 a §:n 1 momentin piiriin kuuluvissa tilanteissa, mutta sillä pelkästään ei saavutettaisi esityksen tavoitteita.

Esitysluonnoksen mukaan virka tai virkasuhde voidaan täyttää haettavaksi julistamatta, kun tehtävän luonne sitä välttämättä edellyttää. Perustelutekstien mukaan viran täyttäminen julistamatta sitä haettavaksi on mahdollista, kun kyse on virasta ja virkasuhteesta, joka liittyy pääosin säännöksessä mainittuihin tehtäviin. Vaikka välttämättömyys itsessään viittaakin eräänlaiseen ehdottomaan viimesijaisuuteen ja tilanteisiin, joissa julkinen haku tai pseudonymisointi ei ole lainkaan mahdollista, on esitysluonnoksessa kuitenkin viitattu kokonaisharkintaan päätettäessä rekrytointitavasta. Poliisihallitus pitää tärkeänä, että tällainen kokonaisharkinta sallitaan, koska päätöksentekoon sisältyy väistämättä epävarmoja tulevaisuuteen kohdistuvia arvioita tehtävistä, tehtävänkuvan kehityksestä, uhkakuvista jne.

Valvonta

Poliisihallitus seuraa ja tarkastaa valeosto- ja peitetoimintaa, tietolähdetoimintaa ja todistajansuojelutoimintaa säännöllisesti. Keskusrikospoliisi ja poliisiyksiköt raportoivat Poliisihallitukselle vuosittain. Kyseessä oleviin toimintoihin suoritetaan säännöllisesti tarkastuksia virastojen oman toiminnan

osana ja poliisihallituksen toimesta sekä aika ajoin myös yleisten laillisuusvalvojen toimesta. Edellä kuvatut toimenpiteet ovat luontevia mekanismeja myös esitetystä ei-julkisesta rekrytoinnista raportointiin sekä sääntelyn pohjalta muodostuvien soveltamiskäytäntöjen seurantaan ja valvontaan.

3. Lopuksi

Poliisihallitukselle laadituissa poliisiyksiköiden lausunnoissa tuodaan esiin, että myös tarkkailutoiminnan (tarkkailun ja tekninen tarkkailu) tulisi sisältyä esitetyn sääntelyn kokonaisuuteen sekä tehtävien luonteen että yksilön turvaamisen näkökulmista. Äkillisesti muuttunut turvallisuuspoliittinen ympäristö lisää osaltaan riskiä tarkkailutoiminnan paljastumiseen vieraan valtion toiminnan seurauksena, millä voi osaltaan olla vaikutuksia myös laajemmassa yhteistyössä hoidettaviin kokonaisuuksiin.

Poliisiylijohtajan sijaisena
Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Ylitarkastaja

Kirsi Hack

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 13.04.2022 klo 08:46. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

-

Jakelu

Sisäministeriö

Tiedoksi

-